

KARJALAN KIELEN ELVYTYSPROGRAMMA ORIEHANKUORESSA

Niko Tynnyrinen da karjalan kielen specialistujoukko

Jullannuh Karjalan Sivistysseura 2025

ISBN: 978-952-7193-98-3 (e-kirja)

Kiändäjät: Olga Karlova (vienankarjala), Elena Rapa (suvikarjala) da Niko Tynnyrinen & Natalia Giloeva (livvinkarjala)

“Karjalan kielen elvytysprogramma oriehankuoressa” suvikarjalaksi
“Niko Tynnyrinen da karjalan kielen specialistujoukko” livvinkarjalakse
Nimiösivu livvinkarjalakse

Verstaičendu: Toni Saarinen
Gruafiekat: Kaj Syrjänen

Kannen fotokuva: Anne Kalliola

I ALKUŠANAT

Karjala on baltienmerenšomelaini kieli, kumpaista perintehellisešti paissah Päivännoušu-Šuomešša ta Päivänlašku-Venäjällä. Nykyjäh karjalan kielen pakasijua eläy perintehellisien pakinalovehien lisäkši Šuomen eri čupukoilla. Karjalankielistä paikallisyhteisyö on esimerkiksi Pohjais-Karjalašša, Pohjais-Šavošša ta läšša kaikissa šuurissa linnoissa.

Karjala on Šuomešša kotoperäni kieli, ta šitä on käytetty nykysen Šuomen valtjon alovehella ainaki niin pitälti kuin šuomieki. Täh kaččomatta karjalan kieli on hiänalani, ta šen pakina-yhtehisö on jo kotvan aikua kučistun. Perintehellisešti karjalakši on paistu ennen kaikkie perehen ta šuvun kešešša, eikä esimerkiksi opaššunta-mahtuo ole ollun.

Karjalan kieltä elvytetäh ta kehitetäh eri tavoin. Kieleh esimerkiksi kehitetäh uutta šanaštuo ta šillä luajitah opaššušmateriaлие, jotta kellä vain olis mahto opaštuo ta käyttyä kieltä. Karjalan kieltä elvytetäh ta kehitetäh esimerkiksi Päivännoušu-Šuomen yliopisto, karjalaisien ta karjalankielisien yhissykšet, kielen pakasijat šekä toiset rahvaš, ket šuvaijah karjalan kieltä ta ketä kiinnoštou šiih opaššunta.

Rikeneh kielen aijanmukasena pitämi-seh ta uušilla pakasijilla šiirtämiseh ottau ošua valtijoki. Šuomešša karjalan valtijollini tuki on ollun pientä, eikä karjalalla esimerkiksi ole sakonallista statussua. 2020-luvun oloh on kuitenkin tapahtun positiivista kehityštä. Karjala on mainittu valtijoneuvoššon kielipoliittisešša programmašša, ta Kotimualasien kielen kešukšešša on ruatan karjalan kielen specialistijoukko. Vuotena 2025 julattih opaššuš- ta kulttuuriministerijön julkuantaseriesšä karjalan kielen elvytyšprogramma, kumpasešša kerrotah, kuin ta mintäh karjalan kieli on tullun hiänalasekši ta kuin šen ašemua vois parantua.

Tämä opaš on kirjutettu karjalan kielen elvytyšprogramman tuvekši. Oppahašša kerrotah, kuin ta mintäh kielie elvytetäh, ta šiinä ošutellah elvytyšprogramman kaikista tärkeimät šiämyššät lyhyččäiseh ta šelkieh tapah. Opaš auttau toimittamah, mimmosilla tavoilla esimerkiksi yhissykšet, fondat, perehet tahi yksittäiset imehniset voijah eistyä etehpäin karjalan kielen käytäntyä.

Koko programman piäšet lukomah valtijoneuvoššon julkuenta-arhiiva Valtošša.

Muailmassa on enämbi 7000 kieldä, kumbazista vähilläh puolet ollah varavonalazet. Kieli on varavonalane, konza pagizijat heitetäh sen käyttämizen libo käytetäh sidä aijembua harvemmissa tilandehissa, eigä enämbi siirretä sidä sugupolvelda toizella. Kielen varavonalazeksi tulenda on monimutkane prosessa, kumbazeh vaikutetah äijät eri dielot. Äijät varavonalazet kielet ollah vähemmistökielie. Tuagieh kieli on tullun varavonalazeksi, sentäh kun sidä ei ole voinun libo maksan käyttöä valdakielen tabah. Kun kielen pagizijoin miärä da käyttömahollizuot vuozie da vuozie kaijetah, voibi se pahimmassa tapahuksessa kuolla kogonah.

Kielen elvytändiä on kaikki toiminda, kumbane oppiu kazvattua varavonalazen kielen pagizijoin miäriä libo käyttömahtoloi. Elvytysruaduo ollah ezimerkiksi sanakniigoin da toizien

abuvälinehien luajinda, tiedozuon liziämine, kieleh opastamine dai kielen pagizijoin piätös ruveta käyttämäh kieldä tuagiembah. Tavottehena on ymbäristö, kumbazessa varavonalazeh kieleh opassunda da sen käytändä ollah yhtä kebiet, turvallizet da mieläkiinnittäjät kuin valdakielengi. Moizessa ymbäristössä voibi opastuo vähemmistökielieh da muuvostua vähemmistökielizen identitietan, ga vähemmistökielen käyttämine ei toiziella päin essä ottamasta ozua valdakielizeh yhtehiskundah. Tädä kučutah hallituksi kaksikielizyöksi.

Kielen elvyttämine on jygiedä ruaduo da yhtehine ponnissus. Kentahto voibi ottua ozua kielen elvytändäh, ga niken ei yksin voi elvyttiä kogonaista kieldä. Tärgiedä on yhtehine ruado da se, jotta jogahine ruadau, midä vain voibi.

Mi on elvytysprogrammu?

LIVVINKARJALAKSE

Elvytysprogrammu on tutkimustiedoh pohjavui tekstu, kuduas kuvatah varavonalazen kielen tilandehtu da kerrotah, kui sen azemua vois parandua. Suomes on jullattu saamen kielen, Suomen romanikielen, suomenruoččilazen viiputuskielen da karjalan kielen elvytysprogrammat. Vuvvennu 2025 jullattu karjalan kielen elvytysprogrammu ozuttau, gu karjalagi on kieli, kuduan elvytändäh da kehitändäh Suomes on sidovuttu.

Karjalan kielen elvytysprogrammas on kaksi vuittii: se kerdou karjalan nygözes tilandehes da sit, mindäh kieli on tulluh varavonalazekse, da ehtotau toimenpidehii, kudualoin avul tilandehtu vois parandua. Sendäh gu toimenpidehet ollah ehoituksii, ei elvytysprogramman perusteleh voija suorah ezimerkikse perustua kielikylylöi libo algua karjalan kieleh opastandua perusškolis. Pidäy jogahizen ruadopanostu, gu programman tavoittehet voidas todevuo.

KIELDÄ VOIJAH ELVYTTIÄ EZIMERKIKSI

	Valdivo, ministerstvat da virassot	Fondat, yhissykset da yhtehizöt	Yksittäzet ristikanzat
Suorat tavat	 zakonoinluajinda kielen opassannan, käytön da tutkimuksen rakendehien kehitändä dengoitus	 yhtevyönpido piättäjih tiijon jagamine dengoitus	 vuoropagina piättäjien kera tiijon jagamine yhissysruado
Ebäsuorat tavat	kielimaterijualoin luajinda	tapahtumien, kielikurssoin da verdaustuen järjessändä kielimaterijuala	kieleh opassanda kielellä luajittu taido kielen käytändä kielikurssoilla da kielellä järjessettylöih tapahtumih käyndä

LIVVINKARJALAKSE

II KARJALAN KIELEN ELOIVOIMAŽUON OZA-ALOVEHET

Kielen eloivoimažus sanou sit, kui kebjieh kieleh voi opastuo, kui kielyd voi käyttöä yhtehiskunnas da äijygo kielele pidäy eričyksellisty tugie. Eloivoimazeh kieleh opastutah tavan mugah kois libo školas, ga varavonalazeh kielen opastundu vuadiu mainittavii ponnistuksii kui opastujal, mugai opastajalpäi.

Kielen eloivoimažuttu voijah arvivoija eriluaduzil astehikkoloil da sih vaikutetah äijät eri dielot. Karjalan kielen elvytysprogrammas eloivoimažuttu

kačellah nelläs eri nägökohtas, kuduat ollah

- 1) karjalan opastus,
- 2) karjalan käyttö da sebruandu,
- 3) karjalan tutkimus, kehitändy da huoldo sego
- 4) karjalan stuatussu da zakonalline azemu.

Oza-alovehet tävvendetäh toine tostu, da kaikkii niilöis pidäy ottua huomavoh kielyd elvyttäjies.

Nykytila

Karjalan kielen opaššuntamahollisuot Šuomešša ei olla hiäviset. Karjalah voipi opaštuo rahvahanopistoloissa, Päivännoušu-Šuomen yliopissošša ta šilloin toičči toisissa yliopistoloissa. Peruškoulušša tahi toisella aštehella karjalan kieltä ei opaššeta. Karjalan-kielistä aikaiskašvatušta tahi kielipešieki ei ole.

Peruškoulušša voitais sakonan peruštehella tarita tahtojilla kakši čuasuo karjalan opaššušta netälissä, ka opaššukšen järeššäntä on jykie. Pätövyä opaštajua on vähättävä, ta opaššannan planiiruinta on ruavokašta, šentäh kun pättävyä opaššuškirjua lipo toisie materijalie ei vältämättä ole. Šamat šeikat vaikevutetah kurššien järeššäntyä rahvahanopistoloissaki. Lapšien huoltajilla niise on vaikia toivuo kielenopaššantua omie lapšie varoin, šentäh kun karjalan kieleštä kiinnoštunuisilla lapšiperehillä ei ole tarpehekši tietuo opaššušmahtoloista tahi tilua, missä jakua kokemukšie ta šuaha vertauštukie. Oman jykeyyön muuvvoštau še, jotta karjalankieliset eletäh hajallah Šuomen eri čupukoilla.

Tavotehtila ta tukiruavot

Tavotehtilašša karjalan opaššunta olis mahollista ikäh kaččomatta. Pienet lapšet voitais opaštuo karjalan kieltä koin lisäkši esimerkiksi kielikerhošša, kokonah karjalankielisešša kielipešäššä tahi kielirikašsetušša opaššukšešša, kumpasešša karjalua käytetäh apukielenä šuomen rinnalla. Perušaštehella ta toisella aštehella voitais tarita kuin lähi- niin niise loitto-opaššušta. Karjalan kieleh nähen kerrottais niilläki opaštujilla, kumpasien šuvušša karjalakši ei ole paistu. Karjalašta voitais paissa esimerkiksi muamonkielen, šuomen kielen ta historien opaššannašša.

Aikuhisien kielenopaššuš on niise tärkie, jotta hyö voijah tukie karjalah opaštujie lapšie ta ruatua kielenmaltuo vuatijissa ruatoloissa, esimerkiksi opaštajina. Aikuhisilla voitais tarita esimerkiksi intensiivikurššija tahi täyventäjä opaššušta.

Opaššannan tuvekši tarvintah lisyä karjalankielistä opaššuntamaterijalie ta apuneuvoja, esimerkiksi kielikoittehie, kumpasilla oman kielenmalton voipi tovistua esimerkiksi ruatoh pyrkieššä. Lisäkši pitäy kehittyä karjalankielisen opaššannan koordiniiruintua ta neuvuo perehie, kumpasissa karjalan opaššunta kiinnittäy mieltä.

Karjalan kielen opasšannan etehpäin eistämisekši mie voin esimerkiksi...

männä opaštumah karjalan
kielen kurššiloilla

ehottua tahi tarita karjalan kielen
kurššie rahvahanopissolla

jakua tietuo karjalan opasšuntamahtoloih
nähen miun omalla kotipaikkakunnalla

lisätä karjalan kieltä esimerkiksi šuomen
kielen tahi karjalaisen perintehen opasšukšeh

kyšyö omašta tahi oman lapšen školašta
karjalan kielen opasšuntamahtoloista

rohkaššuttua karjalan opastujie
käyttämäh kieltä miun kera, hoš iče en
malttaiski vaššata karjalakši

kyšyö kirjaštoh karjalan kielen opasšuškirjua

Nygytila

Karjalalla on aktiivine da motivoitunut kieliyhtehizö. Pagizijoin miärästä ei ole tilastotieduo, ga spesialistoin arvioloin mugah karjalaksi pagizou hyvin 11 000 hengie da joga päiviä 5000.

Karjalaksi voibi paissa kaikista die-loloista, ga sen käyttämine on tuagiembah jygiemiä kuin suomen. Jygevys ei liity juuri karjalan kieleh ga sih, jotta sen käytändäh ei ole keho-tettu. Sentäh karjalan käytändäh ei ole erähillä eloksenalovehilla totuttu. Kieleh ezimerkiksi pidäy suaha eri alo-vehien nygysanastuo.

Karjalankielizie uudis- da mediepalveluloi dai kirjallizutta on vain vähäne, tv-programmoi, podkasto da radivo-programmoi ei lässä ni yhtä. Ennein muuda lapsilla da nuorilla tarkotettuloi materijualoi pidäy olla liziä.

Kaikki karjalankielizet ei voija käyttöä kieldä ylen tuagieh, sentäh kun pagizijat eletäh Suomen eri čurilla. Äijillä paikkakunnilla järjesetäh karjalankielizie Paginapertti-paginakluuboi, da erähissä yhtehizölöissä karjalua käytetäh opassunnan da ruadoeloksen kielenä. Karjalua käytetäh ainos vain enämbi sosializessa mediessägi. Tuagieh on yhelläh nenga, jotta paginakanzua libo pättäviä paginakluubua ei lövyvy.

Tavotehtila da tugiruavot

Tavotehtilassa karjalankielizistä olis enämbi tieduo. Tieduo pagizijoista da heijän kogemuksista vois kerätä ezi-merkiksi aijotellen toissetun kyzelyn kautti. Tiedo liziäy karjalankielizien nägyvyttä yhtehiskunnassa da luadiu karjalasta normualin vuitin suome-laista kielimaizemua. Nenga karjalan pagizijoin ei pie varata omua kielen käytändiä libo sidä, jotta se suau toizet kummeksimah. Lizäksi nägyvys virittäy kehittämäh karjalankielistä mediedä da palveluloi. Karjalankielizillä pidäygi eriluaduista, eri igäjoukkoloi auttajua kielimaterijualua dai uudis- da aijankohtaismedielöi. Ennein muuda tarvita lapsilla da nuorilla tarkotettuo audiovizualista syväindyö.

Karjalan käyttäjillä da opastujilla pidäy verdaustugie da kohtie, kumbazissa käyttöä karjalua. Karjalankielizien paginakluuboin verkostuo levendämällä voidais luadie uuzie karjalankielizie paikallisyhtehizölöi. Konza pagizijoilla on mitahto yhtehizö, on heijän kebi-embie jatkua karjalah opassundua da sen käytändiä kaččomattah sih, jotta materijualua da mediepalveluloi on vain vähäne. Lizäksi luonnolline karjalankieline pagina ylen hyvin kehittäy kielenmalttuo.

Karjalan kielen käyttömahtoloin parandamizeksi mie voin ezimerkiksi...

käyvä karjalankielizeh paginakluubah
libo järjestiä toimindua

eččie karjalankielistä paginakanzua

rohkassuttua pagizemah miula karjalaksi
kielenmalttoh da murdeheh kaččomattah
silloingi, konza en iče malta paissa karjalaksi

tugie karjalankielistä toimindua
järjestäjie yhissyksie

tugie libo luadie karjalankielistä
kirjallizutta, muuzikkua imi

ottua kirjassosta laihinah karjalankielistä
materijualua libo pakita sidä heilä, ei heilä
jo olle

käyttiä karjalan kieldä sosializessa
mediessä libo ezimerkiksi oman ruadokohan
libo yrityksen verkkosivuloilla

Nygytila

Karjalan kiely tutkitah da kehitetäh ezimerkikse Päivännouzu-Suomen yliopistos. Karjalan kielen opastandu, tutkimus da elvytys ollah Päivännouzu-Suomen yliopiston kanzallizii eričysruadoloi. Yliopiston opastajat da kielispecialistat elvytetäh karjalan kiely ezimerkikse luadimal uuttu sanastuo, ottamal ozua karjalan kielen nägyvytty parandajih projektoih da jagamal tieduo. Yliopiston resursat ollah yksikai rajallizet, eigo kielel ole sen ližakse muudu alallistu, kylläl dengoitetuu elvytysruaduo. Karjalan tilandehtu sebratah, sendäh vuozinnu 2023–2025 Kodimualazien kielen keskuksen yhtevyös on ruadanuh karjalan kielen specialistujoukko. Vuvvennu 2026 Kodimualazien kielen keskukses avavuu karjalan kielen komissii.

Karjalankielizil ei ole nengomii kielen käytön ohjavoloi da sanakniigoi, kui kanzalliskielen pagizijoil. Ei ole olemas ezimerkikse sistemuattizesti päivitetty nygykarjalan verkkosanakirjua, suurdu grammarii libo oigiehkirjutusopastu verkos.

Tavoitehtila da tugiruavot

Tavoitehtilas karjalan kielen huollon dengoitus olis alalline. Ruado olis pyzyi, eigo pohjavus projektudengoitukseh. Päivännouzu-Suomen yliopiston ližakse kiely voijah kehittiä toizet yhtistykset, yhtehistöt da virrastot. Kielikomissien perustandu nostau karjalan lähembäks toizii Suomes paistavii kodoperäzii kielii, kudualoin komissiet ollah jo aijemba ruattu Kodimualazien kielen keskukses.

Kielellizii da kielitehnologuigiellizii abunevvoloi pidäy kehittiä. Niilöin avul karjalah opastundu da sen käyttö eri yhtevyksis oldas mahtollizet nygösty äijembile, kudualoin mieli net kiinnitetäh.

Karjalan kiely koskii da karjalankieline tutkimusgi voijah ližätä tieduo da ellendysty karjalan kielel. Ezimerkikse karjalan kielen nygypagizijoi da kieleh opastundua on tutkittu vaigu vähäine, hos aktiivizen kieliyhtehistön tilandeh muuttuu raviehk.

Karjalan tutkimuksen tilan eistämizekse edehpäi voin ezimerkikse...

kačella karjalan kiieldy diplomu- libo
školaruadolois

luadie karjalan kiieldy libo karjalankielizii
kaččojua tutkimustu

tugie karjalan kiieldy kehittäjii
joukkoloi da projektoi

sebrata ezimerkikse Päivännouzu-Suomen
yliopiston luajittuu sanastoruaduo da ottua
sen tuloksii käyttöh

käyttii da kehittiä karjalua eri
muodolois da yhtevykses

viestittiä piättäjile karjalan elvytändäh
pättävien resursoin tärgevöys

Nykytila

Šuomen sakonašša ei miäritetä virallisie vähemmistökielie, ka monien vähemmistökielien pakasijien oikeukšie reguliiruijah sakonatekstiloissä. Esimerkiksi saamenkielisillä ta viiputuskielesillä on oma kielisakona. Monet vähemmistökielet mainitah lisäkši peruššusakonašša tahi opaššantua ta tiijonvälitäntyä koškijissa sakonoissa. Karjalan kieltä ei mainita ni yheššä suomelaisešša sakonatekstissä. Šentäh karjalankielisillä on sakonan pohjalla vain kaikkie koškijie oikeukšie. Niitä ollah esimerkiksi oikevuš kehittyä omua kieltä ta kulttuurie šekä oikevuš elyä ilman šyrjintyä.

Erähät kanšainväliset šopimukšet vualitah, jotta Šuomen valtijo šepruau karjalankielisien tilannehta. Hoš on tärkie, jotta karjalan kieli tiijuššettais virallisissa dokumenttiloissa, ei kuitenkis šopimukšilla täh šuaten ole ollun šelkietä vaikutušta karjalankielisien tilanteheh tahi jokapäiväseh elokšeh.

Tavotehtila ta tukiruavot

Tavotehtilašša karjalan kielellä olis sakonalla turvattu ašema. Ašeman vois turvata luatimalla karjalalla oman kielisakonan ta/lipo lisyämällä karjalan kielen peruššusakonah ta opaššantua ta tiijonvälitäntyä koškijih sakonoih. Esimerkiksi viraššot voitais omašša ruavoššah ottua huomijoh karjalankieliset ta šen, kuin ne voijah auttua kieltä elpymäh ta kehittymäh. Julkishallinnoššaki voitais tehokkašti parantua karjalan näkyvyttä yhtehiskunnašša.

Tilannehta šelkevyttäis niise ruatoelin, kumpani koordiniiruiččis karjalan kielen elvytätäh liittyjie kokonaisukšie, esimerkiksi opaššannan järeštämistä. Ruatoelin vois olla šamanluatuni kuin saamelaisien Saamelaiskäräjät tahi šuomenruoččilaisien Folktinget.

Sakonanluajintah vaikuttamisekši mie voin esimerkiksi...

jakua tietuo karjalan kieleh ta šen tilanteheh nähen

liijatenki vualien aikah ottua yhtevyttä ehokkahah ta tiijuštua, mitä hiän on valmis ruatamah karjalan kielen hyväkši

juohattua eri imehnisillä ta yhtehisölöillä karjalan kielen elvytyšprogramman tavottehista

III KAČE TULIJAH AIGAH

Kielen elvyttämine on monimutkane kogonazus, da elvytysprogrammassa da tässä kirjazessa ozutellut toimenpidehet ollah vain erähie ezimerkkilöi kielen elvytysruadoloista. Tozi aziessa ne ollah minimualizet ehotukset. Ne ollah karjalan elvytännän nägöko-hasta ylen tärgiet, ga kielen elvyttämizeksi voibi ruadua lizäksi hos midä muuda. Ehotukset ei olla kerdalua-duzet, ga niijen on tarkotus ruadua alguvauhtina alallizella kieliruavolla.

Pienistä ojazista voit muuvostuo vägevä virda. Avainazemassa on kieli-yhtehizön ozanottajien ruohonjuuri-tazon ruado karjalan kielen hyväksi. Se muuvostau pohjan, kumbazen piällä toizie elvytysruadoloi voijah srojje.

Konza kieliyhtehizön kentällä planiirui-jah karjalankielistä ruaduo, kehottau elvytysprogramma sidoudumah erä-hih perusprinsippoih.

1

Motivatsie

SUVIKARJALAKSI

Kielen elvytändä ainos algau sen pagizijoista, da kieli elbyy kaikista rutom-bah, konza sidä käytetäh. Sentäh kun varavonalazeh kieleh opassunda voit olla jygie, maksau sen käyttämizestä luadie mahollizimman vesseliä. Elä anna karjalan jiahä kieleksi, kumbaista käytät vain kurssoilla libo kumbazella luvet kielioppi- da harjotusniigoi. Käytä sidä muga tuagieh da muga äijän kuin mahollista, varuamatta hairehie. Käytä karjalua ystävien da tuttavien kera, käy karjalankielizih paginakluuboih da käytä kieldä kaik-keh, mih käyttäzit midätahto toistagi kieldä – himoruadoloih, välläh aigah, šuutkih, kizoih da yhessäolendah.

Yhtehine ruado

LIVVINKARJALAKSE

Kielen elvytändy on yhteine ponnistus. Parahite elvytys ozittuu, konzu eri ruadajat, yhtehistöt, yhtistykset da ristikanzat ruatah yhtes da tävven-detäh toine tostu. Ole avvonaine eriluaduzile yhtehisty ruaduo koskijoile ehoituksile da pidäi toizis pagizijois da toizis karjalan suvaiččijois. Duumaiče, midä tarittavua juuri sinul on karjalan kielele da mih sinule pidäs toizien pagizijoin abuu. Sidä maksau pakita rohkiesti, sendäh gu yhtes kielenmalto kohenou da jygeigi kieliruado tunduu kebjiembäkse. Toizih vähembistökielih niškoi luajittu elvytysruado voi sežo olla hyvänny ezimerkinny da andua idejua karjalanke ruadajile.

Jogahine on tärkei

LIVVINKARJALAKSE

Kieldy elvyttämäh tarvita meidy kaikkii. Jogahistu kučutah keräle sugu- libo kielellizeh taga-alah kačomattah, da jogaine uusi pagizii bohatuttau kieldy da kieliyhtehistyö. Konzu kävyt paginkluubah libo toizeh karjalankielizeh tapahtumah, kerro sih näh sežo niilöile lähäzile ristikanzoile, kudualoile kielet ollah mieldy myö. Kieleh ei pie opastuo yhtel kerdua kogonah, ga sen roulii iččes elokses voit levendiä sana sanal.

Mielii kieleh liittyjis dielolois on muga äijy, kui on kielen pagizijuagi. Yksikai ei pie andua risturiijoile vaigevuttua kielen elvytändiä, ga on tärkei kunni-voija toizien pagizijoin murdehii, mieli, kielenmaltuo, kielellisty taga-alua da kielenkäytön taboi. Karjala on bohattu da kirjavu kieli, da sen kolme normiiruittuu kielimuoduo tävven-detäh toine tostu. Midä yksi murreh ezmäi, sidä toizet murdehet sen peräs.

Päivännouzu-Suomen yliopiston karjalan elvytändän blogi

<https://blogs.uef.fi/karjalanelvytys/>

Blogas jullatah karjalan kieleh liittyjii uudizii da tiijoittehii, karjalankielizii tekstoi, videoloi da iänittehii sego tieduo ezimerkikse karjalan kielen nedälih da karjalan-kielizih paginkluuboih näh.

Karjalan kielen eziteh

<https://www.karjalansivistysseura.fi/hallinta/wp-content/uploads/2023/01/Karjalan-kielen-esite.pdf>

Karjalan Sivistyssebran da Päivännouzu-Suomen yliopiston karjalan kielen elvytysprojektan todevutettu eziteh ozuttelou perustiiot karjalan kieles da sen murdehis, kieliopis da sanastos.

Kodimualazien kielen keskuksen Karjalan kieli -sivu

<https://kotus.fi/kotus/kielet-ja-kielipolitiikka/vahemmistokielet/karjalan-kieli/>

Sivul lövvät perustieduo karjalan kieles da sen murdehis sego kielen nägyvyös Kotukses.

Karjalan kielen sanakirju

<https://kaino.kotus.fi/kks/>

Kodimualazien kielen keskuksen Karjalan kielen sanakirjan verkoversii ozuttelou karjalan kiely da sen murdehii. Sanakirju kuvuau enne muudu histouriellistu kiely, eigo se ainos novvata nykykarjalan oigiehkirjutusnormii.

Karjalan Sivistyssebran Karjalan kieli -sivu

<https://www.karjalansivistysseura.fi/verkkoaineistot/karjalatietoa/karjalan-kieli/>

Sivul lövvät perustieduo karjalan kieles da murdehis da niilöin kehitändäs sego karjalankielizes kirjalližuos, opastundukniigois da lehtis.

Ylen karjalankielizet uudistekstat

<https://yle.fi/t/18-44136/fi>

Ylen sivuloil jullatah joga nedälii 2–3 kiännösartikkelii livvinkarjalakse.

Ylen karjalankielizet audivuudizet

<https://areena.yle.fi/1-50072788>

Arienas jullatah joga nedälii lyhyt uudiskerävo livvinkarjalakse.

Karjalan kielen elvytysprogrammu

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166302>

Karjalan kielen specialistujoukon luajittu Karjalan kielen elvytysprogramma kuvuau karjalan tilandehtu 2000-luvun Suomes da kerdou, mittumil tugiruadoloil sidä vois parandua.

Kielipoliittine programmu

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164216>

Valdivonevvoston princippupiätöksenny luajittu Kielipoliittine programmu kaččelou Suomes paistuloin kodoperäzien kielien azemua, elvytändiä, vardoičendua da tugie. Kielipoliittizes programmas kačellah sežo karjalan kiely.